

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ З ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА УПРАВЛІННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯМИ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Каріна Малиновська

завідувачка відділення професійної підготовки, комунального закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Київський професійний коледж автотранспортних технологій», <https://orcid.org/0000-0001-9215-547X>, e-mail: karina_overchuk@ukr.net

Реферат:

Актуальність: у професійній освіті техніків з транспортних технологій та управління перевезеннями спостерігається недостатній рівень сформованості економічної культури як інтегрованої особистісної якості, що об'єднує економічні знання, професійну свідомість, відповідальність і компетентність у прийнятті рішень в умовах економічної доцільності та ринкових змін; актуальність дослідження зумовлена необхідністю цілісного, міждисциплінарного підходу до професійної підготовки, що поєднує економічний, управлінський, логістичний та цифровий компоненти.

Мета: розробити та теоретично обґрунтувати модель формування економічної культури майбутніх техніків з транспортних технологій та управління перевезеннями в умовах закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Методи: теоретичний аналіз наукових джерел, синтез та систематизація педагогічних концепцій щодо формування професійних і ціннісно-мотиваційних установок студентів, моделювання освітнього процесу, що інтегрує когнітивний, діяльнісний, мотиваційно-ціннісний та рефлексивний компоненти.

Результати: розроблено структурно-функціональну модель формування економічної культури, яка передбачає взаємодію вищезазначених компонентів. Запропоновано педагогічні умови її реалізації, зокрема: інтеграцію економічного змісту в загально-професійну та фахову підготовку; використання кейсів із реального економічного середовища автотранспортних підприємств; запровадження цифрових симуляцій та логістичних тренажерів; організацію самостійної діяльності з елементами рефлексивного аналізу.

Висновки: дослідження засвідчило, що формування економічної культури в системі професійної освіти потребує цілісної методології, яка базується на міждисциплінарному підході, поєднує теоретичну підготовку з практичною спрямованістю навчання, враховує специфіку транспортної галузі та орієнтується на інноваційні педагогічні засоби.

Ключові слова: професійна підготовка, економічна обізнаність, цифрові симуляції, логістичне мислення, педагогічні умови, професійна мобільність.

Вступ У сучасних умовах соціально-економічної трансформації, стрімкої діджиталізації, інтеграції України у світовий ринок транспортних послуг та підвищення вимог до фахової мобільності працівників транспортної

галузі, особливої актуальності набуває проблема формування економічної культури у здобувачів професійної освіти. Ефективне функціонування системи автомобільного транспорту, що є важливою складовою національної економіки,

значною мірою залежить від рівня економічної підготовки майбутніх техніків, здатних здійснювати раціональне управління перевезеннями, оцінювати економічну доцільність рішень, оптимізувати логістичні процеси та забезпечувати конкурентоспроможність підприємств транспортного сектору.

Економічна культура розглядається як інтегрована характеристика особистості, що поєднує систему економічних знань, сформовані економічні уявлення, переконання, цінності, здатність до самостійного прийняття рішень в умовах ринкових відносин і відповідальності за економічні наслідки діяльності. У контексті професійної підготовки техніків з транспортних технологій та управління перевезеннями формування такої культури передбачає створення цілісної педагогічної моделі, орієнтованої на гармонійне поєднання теоретичної та практичної складової, розвиток критичного мислення, економічної рефлексії та професійної самостійності.

Незважаючи на зростаючу увагу до питання економічної підготовки в системі професійної освіти, залишається недостатньо розробленим науково-методичне забезпечення процесу формування економічної культури саме у контексті підготовки технічних спеціалістів для автомобільного транспорту. Відсутність інтегрованої моделі, що враховує галузеву специфіку, освітні стандарти, потреби ринку праці та сучасні педагогічні підходи, зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування та практичного впровадження відповідної освітньої моделі.

Джерела. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми формування економічної культури та компетентності майбутніх фахівців у сфері освіти вказує на її високу актуальність у педагогічному дискурсі. У працях Г. Товканця та В. Головачка розглянуто розвиток економічної культури в умовах університетської освіти, що акцентує значущість інтеграції економічного компонента в підготовку педагогів. Н. Рудан здійснила соціально-філософський аналіз генези економічної культури, підкреслюючи її трансформації в умовах суспільних змін. Методологічні аспекти формування цифрової компетентності викладача розкриті в дослідженні О. Стечкевич, що набуває особливої ваги в контексті діджиталізації освітнього процесу.

Окрему увагу приділено формуванню економічних знань у межах викладання точних дисциплін (Л. Павленко), когнітивно-комунікативним підходам до професійної підготовки (О. Прохорова), розвитку потреб у професійному самовдосконаленні (І. Мудрік), а також організації рефлексивного контролю в навчанні (Л. Романов). Визначено також концептуальні підходи до якості управління освітніми проектами (О. Черненко), художньо-проектної підготовки педагогів (М. Курач, О. Ємець), педагогічної взаємодії викладача і студентів (О. Музика), методичних принципів формування економічної культури студентів технічних спеціальностей (Н. Гаргаун), інтегративності самостійного навчання (О. Тамаркіна), формування інформаційної культури (О. Повідайчик, М. Повідайчик) та системних механізмів рефлексії (О. Латишев).

Водночас виявлено недостатню опрацьованість питань цілісної педагогічної моделі формування економічної культури саме у майбутніх викладачів гуманітарного профілю в контексті інтердисциплінарного підходу, де взаємодіють економічна, цифрова та рефлексивно-комунікативна складові.

Мета статті полягає у науковому обґрунтуванні та структурно-функціональному аналізі моделі формування економічної культури майбутніх техніків з транспортних технологій та управління перевезеннями на автомобільному транспорті в закладах професійної освіти, що сприятиме підвищенню якості фахової підготовки та ефективному входженню випускників у професійне середовище.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукових джерел, синтез та систематизація педагогічних концепцій щодо формування професійних і ціннісно-мотиваційних установок студентів, моделювання освітнього процесу, що інтегрує когнітивний, діяльнісний, мотиваційно-ціннісний та рефлексивний компоненти.

Результати й обговорення. У зв'язку з динамічними змінами в економічному середовищі та розвитком технологій, необхідно формувати у майбутніх спеціалістів навички ефективного аналізу, прогнозування та оптимізації процесів транспортно-логістичної діяльності, що стає основною складовою економічної стійкості підприємств та організацій, що здійснюють автомобільний транспорт (Товканець, & Головачко, 2025). Модель

реалізовано на основі інтеграційних зв'язків між компетентнісною, конструктивістською парадигмою навчання та концепцією ситуативного навчання, що забезпечує відповідність теоретичних знань студентів реальним навичкам вирішення актуальних завдань у галузі (Рудан, 2018).

Теоретико-методологічні засади моделі формування економічної культури майбутніх техніків транспортних технологій та управління автомобільним транспортом (рис.1) полягають у єдиному застосуванні кількох наукових підходів, спрямованих на багатовекторний розвиток професійно-пізнавальних та ціннісних характеристики особистості. Методологічна основа також передбачає опору на конструктивістську освітню парадигму, згідно з якою знання не передаються в готовому вигляді, а мають бути сконструйовані студентами в процесі активної взаємодії з освітнім середовищем, як фізичним, так і цифровим.

Теоретико-методологічна побудова моделі формування економічної культури у майбутніх техніків транспортної техніки та управління на транспорті передбачає обґрунтоване інтегрування сучасних освітніх підходів. Ці підходи поєднують знання, практичні навички, критичне мислення та ціннісно-мотиваційну складову через цілісний педагогічний процес, спрямований на конкурентоспроможного спеціаліста нового покоління.

Основною метою моделі розвитку економічної культури студентів є системне формування економічних знань та умінь за професійно орієнтованою програмою для ефективного аналізу, прогнозування та оптимізації процесів транспортно-логістичної діяльності (Павленко, 2009). Це також передбачає оцінку економічної ефективності перевезень, що дає можливість прийняти рішення щодо адекватних ринкових умов. Високе почуття ціннісних орієнтацій поступово формується, що призводить до професійної та соціальної відповідальності студентів щодо раціонального використання ресурсів та збільшення

комерційної діяльності автомобільного транспорту. Студенти мають чітко усвідомлювати свою роль у суспільстві, що має стати основою для оцінки стійкості та ефективності транспортних систем.

На когнітивному рівні навчання студенти отримують глибокі знання основ економіки транспорту, вивчаючи теоретичні та практичні моделі, що дозволяють структурувати функціонування транспортно-логістичних систем (Прохорова, 2019). Він включає ключові економічні відносини між елементами транспортної та логістичної систем від підприємства до постачальника послуг до споживача та інших учасників ринку.

На оперативно-практичному рівні підготовки студентів потрібно сформувати вміння практично впроваджувати не лише теоретичний аналіз, а й прикладні аспекти економічних засобів і методів у реальних транспортних процесах. Невід'ємною частиною є вміння працювати зі статистичною та аналітичною інформацією, щоб здійснювати точні прогнози та, на основі цих прогнозів, розробляти стратегії щодо способів покращення транспортного процесу.

На мотиваційно-ціннісному рівнях впровадження моделі формуються в студентів внутрішня мотивація, яка є основою прагнення до досягнення економічної стійкості та високої ефективності управління транспортними процесами (Мудрік, 2010). Результат має бути сформульовано таким чином, щоб майбутні техніки здобули не лише практичні навички вирішення проблем у транспортному секторі, але й спосіб, у який можна донести цінність сталого розвитку для галузі.

На рефлексивному рівні результатом реалізації моделі є розвиток у студентів здатності до глибокого самоаналізу та рефлексії власних управлінських рішень (Романов, 2013). Студенти зможуть сформувати вміння критично осмислювати власні дії, результати прийнятих рішень та їх ефективне застосування в реальних умовах.

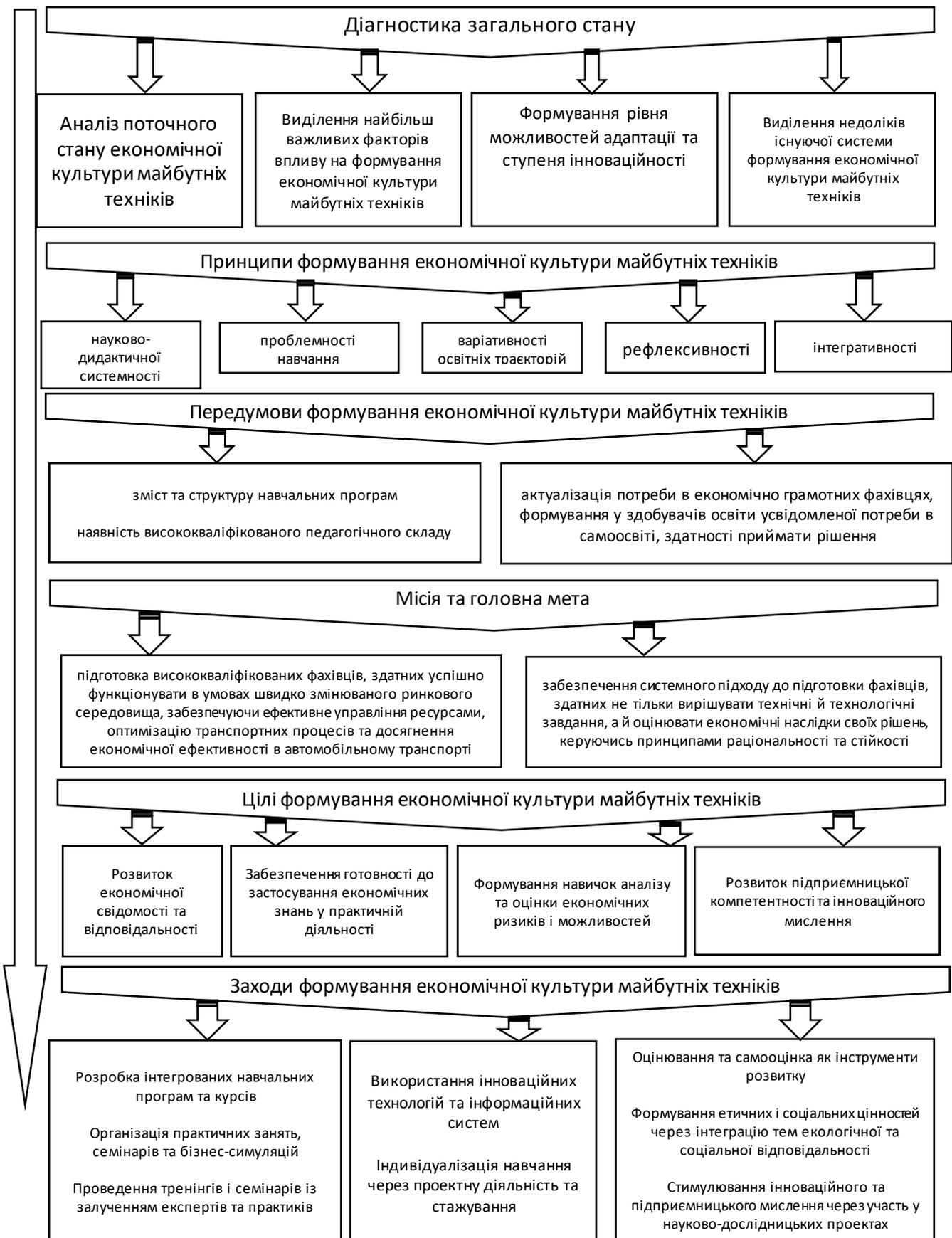

Рис.1. Модель формування економічної культури майбутніх техніків з транспортних технологій та управління перевезеннями на автомобільному транспорті в закладах професійної освіти

Структурно-компонентний зміст моделі формування економічної культури майбутніх техніків з транспортних технологій та управління перевезеннями на автомобільному транспорті являє собою комплексний підхід, що об'єднує кілька важливих складових, кожна з яких має свою специфіку і функцію в рамках професійної підготовки.

Змістовий компонент моделі формування економічної культури у майбутніх технологів транспорту та дорожнього господарства відображає концептуальну цілісність освітнього процесу (Черненко, 2024).

Діяльнісний компонент моделі формування економічної культури майбутніх техніків транспортної техніки та менеджменту в цілому слугує активізацією професійної діяльності слухачів шляхом залучення їх до розв'язання завдань, що відповідають реальним умовам транспортної галузі (Курач, & Ємець, 2016).

Ціннісно-мотиваційний компонент моделі формування економічної культури майбутніх спеціалістів стосується ставлення до праці, залученості до економічних питань транспортної галузі та відповідальності за її результати (Музика, 2017). Обрана суспільно значуща робота закладає основу для правильного майбутнього трудового ставлення; слід вірити, що він має суспільно корисний характер, таким чином створюючи внутрішню мотивацію сприймати якість транспортних послуг та їхню економічну доцільність.

Принципи, що обґрунтовують методіку формування економічної культури майбутніх техніків з транспортних технологій та управління перевезеннями на автомобільному транспорті, становлять основу освітнього процесу, спрямованого на забезпечення цілісності та ефективності професійної підготовки (Гаргаун, 2019).

Принцип інтегративності відіграє провідну роль у освітній моделі формування економічної культури майбутніх фахівців транспортної галузі, оскільки поєднує теоретичні економічні знання з технологічними особливостями транспортних процесів (Тамаркіна, 2017). Відповідно побудований за цим принципом зміст навчання не просто відтворює абстрактні економічні категорії, а

розкриває їх прикладне значення у функціонуванні автотранспортної системи.

Принцип варіативності освітніх траєкторій виконує провідну функцію в контексті гнучкості освітнього процесу, спрямованого на формування конкурентоспроможного фахівця в обраній галузі транспортних технологій (Повідайчик О., & Повідайчик М., 2012). Цей принцип не змінює освітній процес просто формально, а перетворює варіації на персоналізовану стратегію навчання, яка створює реальну освітню практику для окремого студента на основі його унікальних інтересів, здібностей і професійних намірів.

Принцип рефлексивності посідає ключове місце в освітньому процесі, оскільки саме завдяки йому студенти свідомо, критично та систематично аналізують свою діяльність, що є основою інтелектуального зростання та професійної самореалізації (Латишев, 2022). У педагогічній моделі підготовки майбутніх фахівців транспортних технологій рефлексивність має сприйматися не лише як методологія самопізнання, а й як інструмент постійної адаптації до мінливого середовища галузі.

Етапна послідовність впровадження моделі формування економічної культури майбутніх техніків з транспортних технологій та управління перевезеннями на автомобільному транспорті передбачає ретельно продуману структуру, яка включає підготовчий, основний і завершальний етапи, кожен з яких є важливим для забезпечення ефективності освітнього процесу та досягнення поставлених цілей.

Підготовчий етап впровадження моделі формування економічної культури у майбутніх фахівців є основоположним, оскільки саме на цьому етапі закладається фундамент ефективної диференціації та персоналізації освітнього процесу. Комплексна діагностика початкового рівня економічної культури студентів має передбачати застосування таких валідних та надійних діагностичних інструментів, як анкетування, ситуаційно-рольовий аналіз (кейс-метод), стандартизоване тестування з елементами саморефлексії, що в сукупності дозволить визначити не лише рівень знань та оволодіння ключовими економічними компетентностями, а й мотиваційну готовність студентів до подальшого розвитку цих компетентностей. У процесі

інтерпретації результатів діагностики формується багатовимірна картина готовності кожного студента до опанування економічної складової професійної підготовки. Ця обставина дозволяє встановити не тільки вихідний рівень знань, а й індивідуальні стилі пізнавальної діяльності, типові помилки мислення, рівень професійної спрямованості, а також мотиваційно-ціннісні орієнтації.

Основним етапом застосування моделі щодо формування економічної культури майбутніх фахівців транспортної галузі є систематичне залучення студентів у зміст економічної підготовки за допомогою окремих навчальних блоків, що входять у циклічний дидактичний процес. Організація навчання на цьому етапі базується на змісті концепції інтегративно-прикладного підходу, кожен навчальний блок включає елементи лекційного викладу, практичних занять, аналізу проблем, імітаційних моделей управлінської діяльності. Таке поєднання гарантує не лише динамічне освоєння навчального матеріалу, а й створювало умови для глибокої інтелектуальної та практичної перевірки економічних знань у контексті управлінського процесу.

Процедура підсумкового контролю є дуже складною і передбачає багатоаспектну оцінку навчальних результатів. Одним із інструментів є портфоліо, у якому студенти не просто збирають результати своєї навчальної діяльності, а оформляють їх у логічну систему самопрезентації власного професійного зростання.

Узагальнені висновки щодо ефективності моделі дозволять сформувати науково обґрунтовані рекомендації щодо її подальшого розвитку, адаптації до змін професійного середовища та впровадження в інших освітніх контекстах. Таким чином, підсумковий етап виступає не лише механізмом оцінки результатів

навчання, а й потужним засобом забезпечення постійного вдосконалення освітнього процесу з урахуванням попиту студентів, динаміки ринку праці та специфіки галузевої підготовки.

Аналіз ефективності застосування моделі формування економічної культури майбутніх техніків транспортних технологій та управління автомобільним транспортом має здійснюватися на основі системного, багаторівневого підходу для забезпечення повноти, об'єктивності та достовірності діагностики компетентностей. Оцінка не зосереджується лише на констатації факту наявності знань, а дозволяє визначити рівень здатності застосовувати набуті економічні навички та вміння у професійно орієнтованих ситуаціях, максимально наближених до реального виробничого середовища транспортної галузі.

Висновки. Отже, у результаті дослідження розроблено та теоретично обґрунтовано модель формування економічної культури майбутніх техніків транспортних технологій та управління перевезеннями на автомобільному транспорті. Вона побудована на засадах інтеграції конструктивістського підходу до освіти, ситуативного навчання та компетентнісної парадигми, що дозволяє ефективно поєднати знання, уміння, цінності та рефлексивні здібності студентів.

Запропонована модель забезпечує поетапне формування в студентів глибоких економічних знань, професійно орієнтованих навичок аналізу, прогнозування та оптимізації транспортно-логістичних процесів, а також розвиток ціннісних орієнтацій, спрямованих на відповідальне ставлення до ресурсів і сталий розвиток транспортної галузі, сприяє формуванню рефлексивних умінь студентів, необхідних для критичного осмислення та вдосконалення власної професійної діяльності.

Список посилань:

Гаргаун, Н. М. (2019). Методичні принципи формування економічної культури студентів технічних спеціальностей коледжів. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки: зб. наук. пр.*, 2 (65), 383–391. <http://doi.org/10.33310/2518-7813-2019-65-383-391>.

Курач, М. С., & Ємець, О. П. (2016). Процесуально-діяльнісний компонент моделі художньо-проектної підготовки учителів технологій. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка*, 6, 68–80.

Латишев, О. В. (2022). Системні принципи і механізми рефлексії. *Psychological journal*, 8, 2 (58), 74–84. <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.2>.

Мудрік, І. В. (2010). Формування в студентів потреби до професійно-прикладного самовдосконалення. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*, 2 (14), 530–537.

Музика, О. О. (2017). Ціннісно-мотиваційні аспекти педагогічної взаємодії викладача і студентів. *Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання*, 3 (18–19), 163–172.

Павленко, Л. (2019). Формування економічних знань та вмій при викладанні вищої математики студентам ВНЗ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 4 (57), 401–406.

Повідайчик, О., & Повідайчик, М. (2012). Принципи формування інформаційної культури майбутніх соціальних працівників. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 24, 128–130.

Прохорова, О. В. (2019). Сутність когнітивно-комунікативної методики викладання та її застосування при викладанні сродознавчих дисциплін. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 43, 56–59. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.43.3.12>.

Романов, Л. А. (2013). Забезпечення рефлексивного контролю навчання студентів. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*, 31 (49), 523–529.

Рудан, Н. С. (2018). Генезис та еволюційні трансформації економічної культури: соціально-філософський аналіз. (Дис. канд. наук). Одеса: Держ. закл. «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського».

Стечкєвич, О. (2022). Методологічні засади формування цифрової компетентності педагога. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 58 (2), 333–339. <https://doi.org/10.2491/2308-4863/58-2-47>.

Тамаркіна, О. Л. (2017). Принцип інтегративності в самостійному навчанні. *Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору: збірник наукових статей ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет ім. Г. Сковороди»*, 37–1, 71–80.

Товканець, Г. В., & Головачко, В. М. (2025). Розвиток економічної культури і компетентності фахівців педагогічного профілю в умовах університетської освіти. *Імідж сучасного педагога*, 1 (220), 26–30. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-1\(220\)-26-30](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-1(220)-26-30)

Черненко, О. В. (2024). Характеристика змістових компонентів моделі розвитку управління якістю освітніх проєктів майбутніх викладачів української мови та літератури. *Теорія і методика професійної освіти*, 75, 225–230. <https://doi.org/10.32782/26636085/2024/75.43>

Переклад і транслітерація:

Harhaun, N. M. (2019). Methodychni pryntsyupy formuvannia ekonomichnoi kultury studentiv tekhnichnykh spetsialnostei koledzhiv [Methodological principles of forming the economic culture of college students of technical specialities]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky: zb. nauk. pr. [Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynskyi Mykolaiv National University. Pedagogical sciences: a collection of scientific papers]*, 2 (65), 383–391. <http://doi.org/10.33310/2518-7813-2019-65-383-391>, [in Ukrainian].

Kurach, M. S., & Yemets, O. P. (2016). Protsesualno-diiialnisnyi komponent modeli khudozhno-proiektnoi pidhotovky uchytelev tekhnolohii [Process-activity component of the model of artistic and project-based training of technology teachers]. *Naukovyi visnyk Kremenetskoï oblasnoï humanitarno-pedahohichnoï akademii im. Tarasa Shevchenka. Serii: Pedagogika [Scientific Bulletin of Kremenets Taras Shevchenko Regional Humanitarian and Pedagogical Academy. Series: Pedagogy]*, 6, 68–80, [in Ukrainian].

Latyshev, O. V. (2022). Systemni pryntsyupy i mekhanizmy refleksii [Systemic principles and mechanisms of reflection]. *Psychological journal*, 8, 2 (58), 74–84. <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.2>, [in Ukrainian].

Mudrik, I. V. (2010). Formuvannia v studentiv potreby do profesiino-prykladnoho samovdoskonalennia [Formation of students' need for professional and applied self-improvement]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi [Theoretical and methodological problems of upbringing of children and student youth]*, 2 (14), 530–537, [in Ukrainian].

Muzyka, O. O. (2017). Tsinnisno-motyvatsiini aspekty pedahohichnoi vzaiemodii vykladacha i studentiv [Value and motivational aspects of pedagogical interaction between teacher and students]. *Osvitlohichnyi dyskurs: elektronne naukove fakhove vydannia [Educational discourse: electronic scientific professional edition]*, 3 (18–19), 163–172, [in Ukrainian].

Pavlenko, L. (2019). Formuvannia ekonomichnykh znan ta vmin pry vykladanni vyshchoi matematyky studentam VNZ [Formation of economic knowledge and skills in teaching higher mathematics to university students]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Pedagogy of Formation of Creative Personality in Higher and General Education Schools]*, 4 (57), 401–406, [in Ukrainian].

Povidaichyk, O., & Povidaichyk, M. (2012). Pryntsypy formuvannia informatsiinoi kultury maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv [Principles of formation of information culture of future social workers]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Pedagogy. Social Work]*, 24, 128–130, [in Ukrainian].

Prokhorova, O. V. (2019). Sutnist kohnityvno-komunikatyvnoi metodyky vykladannia ta yii zastosuvannia pry vykladanni skhodoznavchykh dystsyplin [The essence of the cognitive-communicative teaching methodology and its application in teaching oriental studies]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology]*, 43, 56–59. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.43.3.12>, [in Ukrainian].

Romanov, L. A. (2013). Zabezpechennia refleksyvnoho kontroliu navchannia studentiv [Ensuring reflective control of students' learning]. *Humanitarnyi visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmelnyskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody» [Humanitarian Bulletin of the SHEI «Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhoriia Skovoroda State Pedagogical University»]*, 31 (49), 523–529, [in Ukrainian].

Rudan, N. S. (2018). Henezys ta evoliutsiini transformatsii ekonomichnoi kultury: sotsialno-filosofskyi analiz [Genesis and Evolutionary Transformations of Economic Culture: Socio-Philosophical Analysis]. (Dys. kand. nauk). Odesa: Derzh. zakl. «Pivdenoukr. nats. ped. un-t im. K. D. Ushynskoho», [in Ukrainian].

Stechkevych, O. (2022). Metodolohichni zasady formuvannia tsyfrovoi kompetentnosti pedahoha [Methodological principles of forming digital competence of a teacher]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka [Topical Issues of the Humanities: Interuniversity Collection of Scientific Papers of Young Scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University]*, 58 (2), 333–339. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-2-47>, [in Ukrainian].

Tamarkina, O. L. (2017). Pryntsyp intehratyvnosti v samostiinomu navchanni [The principle of integrative learning in independent study]. *Vyshcha osvita Ukrainy u konteksti intehratsii do Yevropeiskoho osvitnoho prostoru: zbirnyk naukovykh statei DVNZ «Pereiaslav-Khmelnyskyi pedahohichnyi universytet im. H. Skovorody» [Higher Education of Ukraine in the Context of Integration into the European Educational Area: a collection of scientific articles of the SHEI «Pereiaslav-Khmelnyskyi H. Skovoroda Pedagogical University»]*, 37–1, 71–80, [in Ukrainian].

Tovkanets, H. V., & Holovachko, V. M. (2025). Rozvytok ekonomichnoi kultury i kompetentnosti fakhivtsiv pedahohichnoho profilu v umovakh universytetskoj osvity [Development of Economic Culture and Competence of Pedagogical Specialists in the Conditions of University Education]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [Image of the modern teacher]*, 1 (220), 26–30. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-1\(220\)-26-30](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-1(220)-26-30), [in Ukrainian].

Chernenko, O. V. (2024). Kharakterystyka zmistovykh komponentiv modeli rozvytku upravlinnia yakistiu osvitnikh projektiv maibutnikh vykladachiv ukrainskoi movy ta literatury [Characteristics of the content components of the model for the development of quality management of educational projects of future teachers of Ukrainian language and literature]. *Teoriia i metodyka profesiinoi osvity [Theory and Methods of Professional Education]*, 75, 225–230. <https://doi.org/10.32782/26636085/2024/75.43>, [in Ukrainian].

MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF ECONOMIC CULTURE IN FUTURE TECHNICIANS IN TRANSPORT TECHNOLOGIES AND ROAD TRANSPORT MANAGEMENT IN VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS

Karyna Malinovska

Head of the Vocational Training Department, Municipal Vocational (Vocational-Technical) Education Institution Kyiv Vocational College of Motor Transport Technologies, <https://orcid.org/0000-0001-9215-547X>, e-mail: karina_overchuk@ukr.net

Abstract

Relevance. Vocational education for technicians in transport technologies and road transport management reveals an insufficient level of economic culture as an integrated personal quality combining economic knowledge, professional awareness, responsibility, and competence in decision-making under conditions of economic feasibility and market changes. The relevance of the research stems from the need for a holistic, interdisciplinary approach to vocational training that integrates economic, managerial, logistical, and digital components.

Purpose. To develop and theoretically substantiate a model for the formation of economic culture among future technicians in transport technologies and road transport management within vocational (vocational-technical) education institutions.

Methods. Theoretical analysis of scientific sources, synthesis and systematization of pedagogical concepts concerning the development of professional and value-motivational orientations of students, and modelling of the educational process integrating cognitive, activity-based, value-motivational, and reflective components.

Results. A structural-functional model for the development of economic culture was designed, which anticipates interaction among the aforementioned components. Pedagogical conditions for its implementation were proposed, including: integration of economic content into general and professional training; the use of cases from real economic environments of road transport enterprises; the introduction of digital simulations and logistics simulators; and the organization of independent activities with elements of reflective analysis.

Conclusions. The study demonstrated that the formation of economic culture within the vocational education system requires a comprehensive methodology based on an interdisciplinary approach. It combines theoretical preparation with a practice-oriented learning model, accounts for the specifics of the transport sector, and relies on innovative pedagogical tools.

Keywords: *vocational training, economic awareness, digital simulations, logistical thinking, pedagogical conditions, professional mobility.*

Стаття надійшла до редакції: 11 Березня 2025
Прийнято до друку: 05 Червня 2025